בסוד שיח

המסרים הסותרים

ראש ישיבת בני"ע רעננה, הרב בנימין נבנצהל שליט"א, יזם והקים את בית המדרש" בתוך"ת הבינים שליד הישיבה.

את הבניה והתרומה מן מלוים רבי יום בזמנו הרבנים יעקב הרם ואל רוזנבלום – שליט"א. במסגרת לימודי "הלכה בבית המדרש" מנו ושניים"הלמידים לרבנים, מביאים להם שאלות אקטואליות ומבקשים את השתכם והלכתית.

כמה נהג גם אורך בדומה מתלמידי "בית המדרש" והוא היפ נה שאלה לרב הישוב חיפסין, הרב אהרן אייזנטל שליט"א. השאי לה והתשובה והעמדות עצמם, מלמדות על המסרים הסותרים בציבורים שלנו, הניזונות החיצון, ונקודים מרובים.

הנה השאלה שמציבה מלמדי לרבים מאתנו והתשובה בצדה:

"התמנתי למסיבת סיום של חב'. בהתחלה היו הידידים עם מדובר. אך לאחר מכן התחילו הידידים ממש מעורבים. מה הידי תי צריך לעשות? האם בכלל אני צריך שלא לבוא לסיום שאני יודע שיהיו בו ריקודים מעורבים?"

ותשובת הרב אייזנטל:

"אשתה ברגשות. השתוממתי כשקראתי את השאלה, שכן מתר כנה נראה שהמצב בבני נוער דתיים, שאף הקפידו בתחילה לרקד בנפרד, מאחדי מדינה מבלה כראוי וכיאות, והנה לאחר מכן הסירו את המחיצה והידור בנים עם בנות יחדיו. לתומי סברתי שמ כשלה זו כבר אינה קיימת בין בני הנוער שלנו.

הרב שמואל בן הקדיש לנושא זה פרק שלם בספרו "קדושים תהיו", ובו סיכם את המקודות השונים המצביעים על ההשרה שהיתה נהוגה בבית ישראל מימי אבותינו עד מאז ועד ימינו במצרים. הדוגה להקיף את הנושא מכל צדדיו יעיין בספרו שם.

להלן תקציר הלכי: הידורים במעורב שוברים על איסור תורה של קריבה לעריות (רמב"ם, הל' אסורי ביאה פכ"א ה"א שו"ע אהע"ז ס' כ' סע' א'. אמנם לדעת הרמב"ן האיסור הוא מדרבנן) אהע"ז ס' כ' סע' א'. אמנם לדעת הרמב"ן האיסור הוא מדרבנן) הכולל בתוכו רקוד וכל מגע נועני של חיבה לאשה, וכפי שסיכם את הדברים החפץ חיים – ב'באור הלכה' (סי' שלט' סע' ג' ד"ה "להקל בכל").

"כל רב ומורה בעירו מוציב למחות ולבטל הידידין המתר לות... והעובדה אנשים ונשים.. וידוע ואין חילוק בין נשואות לפ נויות לענין זה. ואין לך רדיה להסרת יצר הע"ז והעבלה לזנות יותר מזה, שמתבוננים ומביטים בפני הנשים והבתולות בעת הידיד האחזון בידיהן של הנשים. ולדעת הרמב"ם וכמה פוסקים ראשי נים ואחרונים, הנוגע בהן לשם חיבה וקירוב בשר, עובר על לאו ר'אל אשה בערת שטאתה לא תקרב' (ויקרא יח, יט), ואפילו קיד בה בעלמא אסור וכו'. ע"כ.

ולא רק לרקוד במעורב אסור, אלא גם לעמוד מן הצד ולהסתי כל על הידידות אסור שנאמר "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי ע' ניכם" (במדבר טו, לט). ויש בכך משום חשש של גרוי הדבר, ואמור הדהר בנשים שעל זה נאמר "ונשמרת מכל דבר רע" (שמות כג - ז) ובדרשת רבי פנחס בן יאיר "אל יהרהר אדם וכו'" (סוטה מז, א).

על הגיגת בר מצוה שרוקדים בה במעורב, כתב הרב עובדיה הראיה זצ"ל, מגדולי הפוסקים המפורסם בדורנו: "...הגיגת בר מצוה, שהנוכים אותה בתקופתנו נשים ואנשים בריקודים ושחלה, שאין זו שמחה אלא הבלה, רחמנא ליצלן. ובמקום להביא ברכה לתוך הבר מצוה, ע"י כניסתו לעול המצוות, הרי הם מביאים עליו קללה ח"ו, שהבריכה נוהפכת לקללה, שבגרמתו הרי כל המשתתפים שם עליהם לקבל את עונשם". (שו"ת יביע אבדי, ח"ו אהע"ז ס' ח).

מה, אם כן, היה עליך לעשות אודן היקר?

לו היה בידך לשכנע את ודן בר המצוה לבטל את הידידים המעורבים, היית להנאמץ ולעשות כן, אף שאין הרבר נעים כל כך. ראה קיצור שלחן ערוך ס' קנ"ב סע' י"ב. האם אין הרבר בידך, היה עליך להישרד לשלום מהרבך, תוך הבעת צער שהנך מנוע מלהשתתף בהגיגתו.

לשאלתך, מה עליך לעשות אם הנך יודע מראש שבמסיבת בר המצוה יהיו ריקודים מעורבים אם אתה משער שטכחותך קשיה לגרום לכך שלא יהיו ריקודים כאלה שאני מכיר שאם תבריים נוע פים יצטרפו אליך בבקשה שכזו, והרבר בודאי אפשרי, אז שיהיו גם ריקודים נפרדים – לא רק שמותר לך להשתתף, אלא אף מצוה עליך מפני שאתה מונע רבים מרבר עבירה. ברם, אם ברור לך שאין לכך כל סיכוי ואינך מתכוון למעול כדי לשנות זאת, נוטים פוסקים רבים לומר שאין מצוה לשמח במקומות אלו ראה משנה ברורה ס' תסו, ס"ק כ', וכן כתב בספרו "אבנה חמד" ח"ג פרק ו': עיין השולחן ס' סה סעי' ר'). ברם, יש מי שכתב שמותר לשהות בשמחה שכזו כל זמן שמרבר מוהר על פי ההלכה, כלומר עד שר תחילו הריקודים הללו. (זו רעתו של הגר שמחש זצ"ל מחל"אביב. הובא ב'קדושים תהיו' פ"ד ע' 176.

אסיים בדברין של מרן הרב קוק זצ"ל רבר הריקודים, הם מלהוד כיר שרשת גדרי תורתנו הקדושה, והרכי הצניעות והטהרה שהם מחוזקים בין שלומי אמוני ישראל מעולם ומלילה לחקות את פרי קי עול תורה יראת שמים' (שרית עזרת כהן, ס' ל').

עד כאן השו"ת.

ומה יעשה הנער ולא ייצא מתוסכל ומבולבל מהמציאות המר נהגת עלידי הבוגרים או בהסכמתם, בסתירה מוחלטת להוראות הרבנים והמחנכים?

סיפה של אביגיל

במסגרת "ילדים מתמודדים" – אנתולוגיה לפי נושאים, בעיר כת יחיעם סרן ועמיחי רביב, (סדרת "לחיות ילדי") יצא לאור הס פר "הבל בבת אחת" מהצעות קמוץ.

של סילברסטין כתב את סיפורה של "אביגיל הקטנה והפני הי פרחה", והנה הוא לפניכם:

"פעם היתה ילדה קטנה שקראו לה אביגיל/
הרא נסערה/
ברחבי האר"/
עם הרי"ח/
ושתאום ראתה סרי"פרחה עם עינים עצובות/
ושרוזה אמרה לבנה/
ולירו היה שלם/
שעליו היה כתוב/
"למכירה – במבצע."/
יו, אמרה אביגיל להוריה/
אתם יכולים בבקשה לקנות לי את הפני הזה בבקשה/
והוריה אמרו/,
"לא אביגיל, לא נקנה לך את הפני"./
"אבל אני חייבת את הפני הזה"./
והוריה אמרה/
"אביגיל, לא נקנה לך את הפני אבל נקנה לך גלידת פקן עם קצפת בצבע בשביע הבית"./
האביגיל אמרה/,
"אני לא רוצה גלידת פקן עם קצפת"/
אני רוצה את הפני /-
אני חייבת את הפני הזה."/
והוריה אמרו/,
"אל תבעקי /תפסיקי לנרנר/,
את לא מקבלת את הפני הזה מזה"/
האביגיל התחילה לבכות ואמרה/,
"אם לא תקנו לי את הפני הזה, אני אמותה/
והוריה אמרו, "את לא תמותי/
אף ילד עוד לא מת מזה שלא קנו לו פני./"
ואביגיל הרגישה כלי רע/,
שכשהגיעו הביתה היא נשכבה במיטה/
ולא יכלה לאכול/
ולא יכלה לישון/
וליבה היה שבור/
והיא בן מתת/
הכל בגלל הפני/
שהוריה לא הסכימו לקנות לה.
כאמור זהו סיפור לילדים. מה רשתכם על הבריקה מה רעת" כם על התוכנה?
אחר מהסיפורים הנפורים במחוברתנו.

סבנה לקיום כלל ישראל

"מבט בלתי משוחד ובלי משפט קדום על תולדות ישראל האחרונים מוכיח להביא לירי מסקנא אשר קיום עמנו היא שאינו תלוי בשפע חמרי או כח נשבי. אפילו בימים השחורים ביותר, בימי הממלכה האר חרת של שלמה המלך ע"ה, הי' עם ישראל והמלכות ישראל קשנים בה עוצמה אל המלוכות בעולם באותה התקופה, מצרים אשור ובבל. כן ברור, כי לא המלוכה ולא הקרקע הגיאוגרפית הבטיחו את קיומנו, כי קצרה ביותר היא התיסודיה שלנו בתור עם עם מדינה משלו, בהשוואה עם רבדי ימי גלותנו, ללא מלוכה וללא ארץ. כן אין לראות בשפה יסוד חיר ני בקיומנו, כי עוד בימי קדם שמשה הלשון האכדית כשפת הדיבור של העמ חלקים שונים בתנ"ך, במעט כל התלמוד הבבלי, הזוה"ק וכו' נכ תבו בלשון הארמית. בימי ר' סעדי' גאון והרמב"ם היתה השפה הערבית לשונם של רוב המוני העם ולאחר מכן אידיש ושפות אחרות. כן א' אפשר לאמר, כי מוץ תורות או מרע כלליים הבטיחו את קיום אומתי נו, כי רבדים אלה נשתנו תכלית שינוי מתקופה לתקופה.

נשאר רק רבר אחד שהוא הבד השווה לכל המזנים, כל הארצות וכל התנאים שבדברי ימינו: התורה והמצוות. אותם שמרו ישראל בדוריהם הקדמונים בממירות נפש שאין למעלה הימנה.

אכן היו מזמן לזמן יחידים או קבוצות שסטו מדרך התורה והמצוה. בימי בית ראשון היו עובדי עבודה זרה של הבעל וכו'; בימי בית־שני – המתיוונים המתבוללים באלכסנדריא, הקראים וכיו"ב – אולם כל אלה נעלמו כליל מתוך חיי עם ישראל (לאחר שהטבו יסודים זרות לא לעצמם בלבד אלא אף לכלל ישראל), רק שרשרת הזהב של תורה ומצוות לא נתקה, וע"י תורה ומצוות עבר כלל ישראל את הדרך הא רוכה מדי סיני ועד ימינו. כל בעל שכל יישר המורה על האמת מוכרח להגיע לירי מסקנא כי קיומו ועצם מהותו של עמנו קשורים בחיי תורה ומצוות. כי הם חיינו ואורך ימינו.

ומכאן המסקנא ההגיונית:

שימת "לבו" לכל הנוייים" לא רק שאינה יכולה להבטיח את קיומ נו, אלא מעמידה היא בסכנה ח'ו את קיומו של עם ישראל. ע"י חיקי העולם הבלתי יהודי – לא את יירידותם ירכשו ולהפך, עוד יגרילו את שנאתם.

הדא הדין לאותם וחצנים היהודיים המבקשים לישא חן בעיני הד פשים ע"י שפורות וחיקרים בעניני תורה ומצוות – לא רק שהם מזלי " שים בזה את עמיתיהם הנ, אלא מגבירים בכך את כוחות הלפשים שים בזה את עמיתיהם הנ, אלא מגבירים בכך את כוחות הלפשים ומעמידים בסכנה ח'ו את קיומו של כלל ישראל. ולא עוד אלא שאף "החישנים" המקורים אינם אלא רמיזות החיות. כי במקום בבוד וקי רוב מעודדת שיטה זו רק בזיון ולעג – ובצדק. שכן, פשרה קטנה היום מביאה לירי פשרה גרולה יותר מזר, ופשרה במצוות שבין אדם למקום היום גורדת פשרה במצוות שבין אדם לחברו מזר. עמידה איתנה בד גנה על "אבני ה' אלקיך" ועל "זכור את יום השבת לקרשי" מחזק גם את שמירת הלא תרצח" ולא תגנוב".

בימי חשבון הנפש האלה וראי שאחינו בני ישראל בכל מקום שהם, ה' עליהם יחיו, הן יחידים, הן קיבוצים והנועות ובכלל שהקבוץ גדול יותר כן תגדלנה האפשרויות ועמהן – האחריות) – כולם יתעמקו בדבר וימסרו חשבון צדק לעצמם, תוך הזדי מלאה באמת לאמתה:

כי"קיום עמנו תלוי אך ורק בקיום התורה והמצוות בחיי יום יום, הן של היחיד והן של הצבור.

סדר קיומנו כעם הוא "הן עם לבד ישכון", כל יחיד ויחיד, איש ואשה ותינוק – כלם עובדים רק לה' אחד, עפ"י תורתנו שהיא תורה אחת. נצחיות אשר לא תהא מוחלפת ח'ו. היותנו שונים מן הגוי לא תלויה אך ורק בזה שאנו מקפידים על כמה מצוות שונות מהם, אלא בזה שכל חיינו הם מצוה אחת גדולה, שכל חלקיה ופרטיה קשורים ומיוחסים לאותו הרעיון הגדול של קיום התורה והמצוות. רק בזה נבדל ישראל מכל העמים, שכל חייו הם מצוה אחת גדולה, שכל חלקיה ופרטיה קשורים ומיוחסים לאותו הרעיון הגדול של קיום התורה והמצוות. רק בזה נבדל ישראל מכל העמים, שכל חייו הם מצוה אחת גדולה, שכל חלקיה ופרטיה קשורים ומיוחסים לאותו הרעיון הגדול של קיום התורה והמצוות.

מנחם שניאורסאהן
(כ"ק האדמו"ר מלובביץ' זי"ע)

למעלה מן הזמן

סח זה של תשובה, שבאמצעותו ניתנה לאדם שלושה ע"ז הנפר, "אשר", משום שכתב אחר, באמור לעיל, בזה של תשובה נתנע ה"משר" שהוא למעלה מן הזמן.

כאמור ביטוי זה מופיע לראשונה בתורה בסיפור על כל הפרשיות, שמחרר הר בתורך ביטוי זה מופיע לראשונה בתורה בסיפור על כל הפרשיות, שמחרר הר ביע עד לשורש חלק של משמעות המעלה מן הזמן ומכל שיעורי – מבריאת העולם ועצם הר עם, ובעצם האחרונה שהיא הפרי "בשבטה אחת", משום שהיא חלק אחלק במובן בעצם.

שעל ידי שפר זה בין בני ישראל לבין הבורא, התבטנה, אומרך הזה, בעל הקבוצ התשלום עולם, שיחרי אחר הזה הארצ יכול לבוא עמנו מלחיקה.

– וזך אחר הקב"ה "אחבכה אתכם אמר ה'", משום רבר אינו יכול לשנות אחר, הבריחן כמו שהשמה מעשה הקדוש את האדם כולו – מעצם הנשמה שלו עד להגופה מתו מחיי היומיומיים – כך, מיחה בבני מיחה, היא מבראה ליחיר את המעלה בית חר האת המסוק ביחיר "אחה מחבקן בשכטכם, אחב נאמנה, קהב ירידי", עד לשהיכה מחיצה שהה לשנת שהה ומחשיה, בבני, חי מעמני מחיה, בכל הפרטים של חיי יום יום.

מנחם שניאורסאהן
(כ"ק האדמו"ר מלובביץ' זי"ע)

מחיצות ארמו"רים וחסידים